

A SZŐLŐBEN

(Ezelőtt: „Egy év a szőlőben“)

Havi folyóirat szőlősgazdák számára.

Megjelenik: minden hó 28-án.

Előfizetési díj: Egész évre 2 frt.

Szerkesztő és kiadótulajdonos:

CSOMOR KÁLMÁN.

A jégvert szőlőkről.

A jégesések a szőlőket sok vidéken tönkre tették. Legnagyobb szőlőtermő vidékek, mint Kecskemét stb. áldozatul estek a roppant vihar- és jégesésnek.

Az így megkárosított szőlészek most bánatosan járják végig szőlőjüket s kérdik: mi tévők legyenek a megmaradt, de összezuzott szőlőhajtásokkal?

Némelyek recepteket irnak. De hát azok az én nézetem szerint több kárt tesznek, mint hasznot.

Azon tanács, hogy a jégvert hajtások bizonyos magasságban vágassanak vissza, éppen nem vezetnek sikerre. Mert ha a hajtás visszakurtittatik, a hajtásokon levő azon rügyek, melyek a jövőben termést hoznának, kihajtanak; egy rügyben pedig csak egy termő hajtás van, a többi gyümölestelen.

De meg egy nagyobb szőlő-táblában kivihetetlenek az ajánlatos műveletek, mivel azt az egyszerű napszámosok nem képesek szabatosan elvégezni.

Egészen más bírálás alá esik egy kis tábla vagy kerti lugos-szőlő, ott sok mindennel lehet experimentálni; ott sok minden meg és kifizeti magát, ami a nagy szőlészetben keresztül vihetetlen.

Ha a jégverés május vagy június hóban történik, akkor van helye a visszametszésnek; mert az új hajtások még az év folyamán beérnek. De már ily későn előtörő hajtások vajmi ritka esetben, vagy egyáltalában nem érnek be.

De hát nincs is ok, oly felette kétségbeesni a jövő termés miatt különösen ott, ahol a tőkék alatt s nem magasra művel-

tetnek; mert azon alsó rügyek, a melyek a jövő évben termésre vágatnak, csak csekély részben szenvedhettek a jégveréstől.

A földolog az, hogy a vesszők, illetőleg a rügyek beérjenek, s a nedv sűrűsödése folytán magukba gyűjtsék és megérleljék azon részeket, melyek a gyümölcs létesítéséhez, éltrehevítéséhez szükségesek.

Tudjuk, hogy a hajtások s vele együtt a rügyek beéréséhez elkerülhetlen a levelek létele. Azok működése nélkül a vessző be nem érik; hasonlóképen éretlenek maradnak a rügyek is.

Most már arra kell törekedni, hogy ha a jég a levélzetet megtépte is: de az a tőkén megmaradjon, s az esetleg még előtörő levelek sértetlenül fejlődjenek.

Ez okból a kötözésnél a szokásos hónal-tisztításokat el kell hagyni. És akár van peronoszpóra, akár nincs, permetezni kell; mivel a sok esőzésben a peronoszpóra elmaradhatlanul beköszönt; s különösen a gyenge, fiatal leveleket támadja meg.

Én azt hiszem, hogy az esőzések előtt volt nagy forróságban a szőlőtők hajtásai oly stádiumba jutottak, hogy azok csekélyebb levélzettel is beérnek.

Ezért tehát a mult hó, vagy a folyó hóban történt jégeséseknél én nem ajánlok egyebet, mint azt: hogy a létező lombozat megóvására nagy gond forditassék; azután a jövő évi termés végett nincs ok előre aggódani.

Az okos gazda a körülményekhez alkalmazkodik. Az idén a jégeső a szőlőkben sok helyütt nagy károkat tett; nem csak a gyümölcsöt, de a szőlővesszőket is tönkre tette.

Most pedig a szőlővessző-hozam nagyban hozzájárul a szőlő jövedelméhez; tehát ezen körülményből kifolyólag, olyan vidékeken, ahol a jég károkat nem tett, a szőlővesszők keresettebbek lesznek; azért jó lesz ébren lenni, s ha van egészséges eladni való szőlővessző, jó lesz azt köztudomásra hozni.

Hasonlóképen, akik szőlővesszőket szándékoznak beszerezni, szintén jó lesz idejekorán jégmentes vidéken tenni meg a rendeléseket.

De meg a bortermés mennyiségére és így az árakra is vannak némi befolyással az idej jégesések. Ha csak a mi vagyonoso-

dásunk és jólétünk emelésére nem zuditják reánk, az Ausztriában gyártott, s Fiumén át hozzánk: olasz-borok neve alatt behozott s itt egyes vidékek neve alatt árusított kotyvalékot.

Joggal kérdezheti az ember: hát miért hozták meg a borhamisítást illető törvényt, ha nincs aki végrehajtsa?

Erész bátran lehet állítani, hogy hazánkban $\frac{3}{4}$ részben nem bort, de pancsot isznak.

Hát meddig is lehet még ez így?!

A műtrágyázásról.

(Folytatás.)

A sátoralja-ujhelyi állami szőlőtelep-kezelőség jelentése szerint Sárospatakon a jaquez és fürminttal beültetett vörös agyagon, a két éves szőlőben az egyes parcelláknak se lombozatában, se termésében különbség nem mutatkozott, egyedül a foszfor, nitrogén és káliummal megtrágyázott parcella mutatott erősebb lombfejlődést, és több fürthozamot, mely azonban, tekintve a szőlők fiatal korát, oly csekély volt, hogy külön szedetni nem volt érdemes. Egy másik sátoraljai kísérletnél szintén semmi különbség se volt, szintugy O.-Liszkán sem.

A moori állami szőlőkezelőség három kísérlete közül csakis egyben, Moorott Kovács Sándor ur immunis homoku szőlőjében volt különbség, amennyiben a foszfor, nitrogén és káliummal megtrágyázott parcellán a hajtások jóval erősebbek és korábban beérettek voltak. A második két kísérletnél, mind a kettő immunis homokon, semmi különbség sem mutatkozott, aminek azonban részben a nagymértékben előfordult peronoszpóra is oka lehet.

A nyiregházi állami mintatelepen két éves homoki szőlőben próbálták ki a trágyaféléket anélkül, hogy a lombozatban és venyigében különbség mutatkozott volna.

Kis-Szent-Miklóson immunis homoktalajon három éves ültetvényénél semmi különbséget se tapasztaltak, amit annak tulajdonítanak, hogy a szőlő 1893-ban istállótrágyával erősen megtrágyáztatott.

Az ér-diószegi vinczellér-iskola szőlőjében a kísérletet, teljesen az utasítás értelmében hajtották végre termésben levő szőlőben. A talaj agyag, mely 65 cm.-re rigolóztatott, fekvése lejtős; a termelt szőlőfajta: erdei ojtvány, ültetés éve 1890, trágyázva lett 1893-ban. Az egyes parcellák nagysága 200 □-öl.

Az eredmény volt:

	A tőkék száma egy parcellán	A must-termés	Egy tőke átlag fűrt-termése	1 q szőlő-fűrt must-mennyisége	A must-cukor-tartalma
Trágyázatlan	122	126·87 l.	1·7 kg.	62·0 l.	16 ‰
Foszfór	118	154·37 »	2·1 »	63·0 »	16 »
Foszfór + nitrogén	164	244·18 »	1·8 »	87·5 »	16 »
Foszfór + kálium + nitrogén	167	306·40 »	2·3 »	80·0 »	17 »
Trágyázatlan	157	292·25 »	2·1 »	87·5 »	17 »
Nitrogén	130	147·50 »	1·8 »	62·0 »	15 »
Kálium	169	198·75 »	2·0 »	61·5 »	18 »
PKN-trágya	137	138·15 »	2·6 »	65·0 »	17 »
Trágyázatlan	88	73·00 »	1·6 »	50·0 »	17 »
Foszfór + kálium	154	102·00 »	2·0 »	50·0 »	15 »

A musttermés mennyisége nem nyújt biztos tájékoztatót a trágyafélék hatásáról, mert a tőkék száma nem volt egyforma az egyes parcellákon; a különbség tehát nemcsak a trágyától, hanem a tőkék különböző számától is származik. Sokkal jobb áttekintést nyerünk, ha az egy tőkék átlagos fűrttermését véve alapul, kiszámítjuk 1000 tőke termését; eszerint termett:

1. parcella	1700 kg.-ot,	6. parcella	1800 kg.-ot,
2. »	2100 »	7. »	2000 »
3. »	1800 »	8. »	2600 »
4. »	2300 »	9. »	1600 »
5. »	2100 »	10. »	2000 »

A trágyázatlan 3 parcella termésében tehát megtehető különbség van 1600, 1800, 2100 kg.; ez utóbbi termést csakis 2 parcella, a 4 és 8. haladta túl, vagyis azok, melyek mind a három tápanyaggal trágyáztattak. Különösen a PKN-trágya bizonyult jónak, ennek termése jelentékenyen meghaladta a többit.

Egy métermázsza szőlő mustmennyisége nagyon különböző, azonban határozott szabályt e tekintetben époly kevésbé lehet megállapítani, mint a must cukortartalmára.

A második szőlőtrágyázási kísérletnél a parcellák száma 6 volt, és pedig: 1. trágyázatlan; 2. 320 kg. szuperfoszfát (kat. holdra számítva); 3. 320 kg. szuperfoszfát + 160 kg. kénsavas kálium; 4. 320 kg. szuperfoszfát + 160 kg. kénsavas kálium + 120 kg. kénsavas ammóniak; 5. 120 kg. kénsavas ammóniak; 6. trágyázatlan.

Ezen kísérletre 54 szőlősgazda vállalkozott, kik közül 9-en nem küldtek be jelentést. A beérkezett 47 jelentés közül csak 27-nek az adatai voltak felhasználhatók, 18 jelentés részben mert az időjárás tönkretette a termést, részben pedig mert az egyes trágyaféléket más-más fajta alá alkalmazták, részben pedig az adatok hanyossága miatt felhasználhatók nem voltak. Ezen jelentéseket két csoportra osztottam: aszerint, amint a szőlő talaja homok vagy pedig kötöttebb minőségű volt.

1. A szőlőtrágyázási kísérletek eredménye homoktalajon.

A homoktalajon végzett szőlőtrágyázási kísérletek közül 20 jelentés adatai voltak feldolgozhatók; ezek közül 9 a Duna-jobbparti, 10 a Duna-Tisza-közi, 1 pedig a Duna-balparti vidékre vonatkozik.

A jelentések adatait nem foglaltam egy táblázatba, hanem egyenként közlöm, mert egy részénél a különbség csak a levélzet és venyige növekedésében volt meghatározható, más részének pedig a termés adatainak csak egy része volt felhasználható.

1. Esztergomm. Esztergom. A kísérlet síkfekvésű immunis (futó-) homoktalajon és $\frac{2}{5}$ részben barna homoktalajon direkttermő amerikai, kadarka- és $\frac{3}{5}$ részben chasselas-fajokból létesített 5 éves szőlőtelepen hajtattott végre, mely telepítés előtt 60 cm. mélyre rigoloztatott, és 1894. év őszén a nem műtrágyázott rész érett istállótrágyával trágyáztatott. Sor- és tőketávolság 1 m. Az időjárás virágzás idején hűvös, szeles és esős volt, minélfogva a virágzás igen rosszul végződött.

A fejlődés rohamos volt. *A venyigék vastagok, a levelek nagyok és sötétzöldek lettek, a szvmszédéihez képest igen elütő.* A bogyók szépek és korán érők lettek, de a virágzásra és peronoszpóra hatalmaskodására vonatkozólag valami észrevehető befolyással nem volt. A termés mennyiségére befolyást — úgy látszik — nem gyakorolt, hatása talán a jövő évben jelentkezik. Az istállótrágya époly jól működött, mint a műtrágya; különbség nem volt észrevehető, csak hogy ez utóbbi olesőbb lenne, ha hatása tartósabbnak mutatkoznék. *(Szőlgyén Gy.)*

A szőlő termése meghatározottat ugyan, de mert az egyes parcellákon más-más szőlőfajták voltak, a különbségből nem vonható következtetés a trágya hatására.

2. Esztergomm. Esztergom. Síkfekvésű immunis homok. 1892-ben 400 q istállótrágyát kapott ültetés előtt, 1893-ben 2' mélyen rigolozva lett. Az ültetvény 5 éves, fele Chasselas rouge, fele Chasselas musque blanc. Sor- és tőketávolság 3'. A parcellák nagysága 133 □öl. Julius végeig rendkívül sok eső, attól kezdve nagy szárazság.

A levélzet és zöld hajtás július végeig egyforma volt, augusztus végén és szeptember elején azonban következőkép állott:

1. parcella (trágyázatlan): levélzet $\frac{3}{4}$ része le van sülve (először alulról kezdve), megsárgult, azután lassan lehullott, fája gyenge, 2—4 hosszú.

2. parcella (főszfor), mint az 1. parcella: fája mindkét táblának még részben éretlen.

3. parcella (főszfor és káli): fája érettebb, mint az 1. és 2. parcelláké, lombjának fele már lesült, $\frac{1}{4}$ része (alulról véve először felét, azután $\frac{1}{4}$ részét) már teljesen sárga és csak felső része zöld még.

4. parcella (teljes trágya): fája a legfejlettebb, 3—5' hosszú, lomja alul $\frac{1}{4}$ részben már lehullott, $\frac{1}{4}$ részben most sárgul, felső $\frac{2}{4}$ részben még elég szép,

5. parcella (nitrogén): fája kissé éretlenebb, mint a 4. parcelláé, de azért tekintve, hogy még csak szeptember eleje van, teljesen kielégítő,

3—5' hosszú, lombja alul szintén sárgul és hull, de azért még szebb, mint a 4. parcelláé.

6. parcella: mint az 1. parcelláé.

A termés mennyi- és minősége tekintetében ez évben az egyes parcellákban semmi különbséget sem láttam. (Bleszl F.)

A fürttermés ugyanis volt:

	Chasselas rouge	Chasselas musque blanc
1. parcella: trágyázatlan	56 kg.	41 kg.
2. » foszfor	59 »	41 »
3. » foszfor + kálium	58 »	43 »
4. » foszfor + kálium + nitrogén	60 »	41 »
5. » nitrogén	57	43 »
6. » trágyázatlan	58 »	42

A csekély termés tehát annak tulajdonítható, hogy 1894-ben a szárazság még nagyobb volt és a levelek már júliusban leperzselődtek, a termőrügyek nem fejlődhettek ki.

A fürtök egyaránt igen szépek voltak.

Mind a két kísérletből tehát az tűnik ki, hogy a mesterséges trágyaféléknek volt ugyan hatásuk, csak hogy ez nem a fürt hanem a vesszőképzésben nyilvánult, és hogy e szőlőben első sorban a nitrogén pótlás szükséges, mert a nitrogén hatása volt legszembeötlőbb; az idei termésből fog kitünni, hogy mennyiben van ebből a műtrágyázást követő évben a szőlőnek haszna.

3. Fejérm. Moor. Sikfekvésű futóhomok, eddig trágyázva nem volt, ültetés előtt rigolózva lett, 3 éves »ezerjő« fajtisza ültetvény. Sor- és tőketávolság 1 m. Az időjárás az összes munkákat késleltette, a folytonos esőzés miatt a 3-ik permetezést jól végezni nem lehetett. Augusztus 16-ától október 10-éig szárazság uralkodott. A parcellák nagysága 400 □ öl.

A trágyázott parcellák közül a foszfor, nitrogén és káliummal trágyázottak a fejlődése volt legujabb. (Pencz F.)

A termés volt:

	Fürt	Must	1 q szőlő- fürt adott mustot	A must cukor- tartalma
1. Trágyázatlan	112 kg.	84.7 l.	75 l.	15.0 %
2. Foszfor	108 »	82 »	76 »	16.0 »
3. Foszfor + kálium	101 »	74 »	74 »	15.5 »
4. Foszfor + kálium + nitrogén	123 »	97 »	79 »	16.5 »
5. Foszfor + nitrogén	104 »	74 »	71 »	15.5
6. Trágyázatlan	105 »	77 »	73 »	16.0 »

A trágyázott parcellák között a 4., vagyis mind a három tápanyaggal trágyázott termett legtöbbet, anélkül, hogy a minőség romlott volna, sőt még némileg — bár csekély mértékben — javult.

4. Fejérm. Vajta község. Aladár-telep. Immunis sovány homok. Trágyázva nem volt. Sack-féle mélyítővel 1892. tavaszán 65 cm. mélyen rigolóztatott. 3 éves olasz rizling-ültetvény. Sor- és tőketávolság 4'. A parcellák nagysága 400 □ öl. Márcziustól július közepéig igen sok eső, attól kezdve nagy szárazság.

A venyige és levélzet fejlődésében különbség nem mutatkozott.
(Schuller S.)

A termés volt:

	Fürt	Must	A must cukor- tartalma
1. parcella : trágyázatlan	12 kg.	9 l.	23 %
2. » foszfor	12 »	9 »	23 »
3. » foszfor + kálium	15 »	12 »	23 »
4. » foszfor + kálium × nitrogén	15 »	12 »	23 »
5. » foszfor + kálium × nitrogén	15 »	12 »	23 »
6. » trágyázatlan	14 »	12 »	23 »

A szőlő termése magában véve is alig említést érdemlő és ezért a termésben mutatkozó csekély különbségre nem lehet súlyt fektetni.

5. Györmegye. Győr-Szent-Iván. Hullámos kavicsos homok. A műtrágyázás előtt m. holdankint 9 q száritott sertéstrágyát kapott, telepítés előtt 90 cm-re rigolózva lett, az ültetvény 5 éves. 70% borfaj (furmint, ezerjő, kadarka, transzilváni, rizling), 30% csemege (chasselas, blanc croquis). Sor- és tőketávolság 1 m. A parcellák nagysága 400 □ öl. Nyár elején sok eső, utóbb nagy szárazság.
(Blaska L.)

A termés volt:

	Fürt	Must	1 q szőlő- fürt adott mustvt	A must cukor- tartalma
1. Trágyázatlan	280 kg.	218 l.	76—80 l.	13 % (Wagner)
2. Foszfor	270 »	210 »	átlag	13 »
3. Foszfor + kálium	320 »	249 »	78	13 »
4. Foszfor × kálium × nitrogén	340 »	265 »		14 »
5. Nitrogén	300 »	234 »		13 »
6. Trágyázatlan	310 »	241 »		11 »

Ezen kísérletnél a műtrágyákon kívül száritott sertéstrágya is alkalmazván, a hatás nem lehet oly nagy, mint a trágyázatlan szőlőben, mindazáltal a 4. parcella ismét jól kivált a többi között, ezt leginkább megközelítette a foszfor és káliummal trágyázott. A 4. parcella minősége is legjobb volt.

Folyt. köv.

Egy rendkívüli siker.

Általában ismert dolog az, hogy a sima jaquez vessző felette silányul ered meg.

Ezzel szemben a múlt évben sima jaquezon eszközöttem ojtásokat, s a siker tőrhető volt.

Eme körülmény bátorított engemet arra, hogy ez év tavaszán, nagyobb körütekintéssel és precizitással nagyobb mennyiségben ojtassak sima jaquez vesszőket.

E célból jaquez szőlőtáblám egy részét nem őszzsel, hanem tavaszszal ugy márczius hó első napjaiban metszettem meg, s a szedett vesszőkből 6000 darabot olaszrizlinggel angolnyelves-párosítással benemesítettem.

A nemesített vesszőket egyszerűen agyaggal bekenettem s a pinceszébe nedves homokba a már többször ismertetett módon elhelyeztem.

Időközben egypárszor a homokot megloesoltattam, s május hó elején kirakattam.

Ekkor következett azután az ösmert szárazság, mely arra birt, hogy a Richter-féle eljárással elrakott ojtványokat megöntözzem.

Sokáig vártam a sikerre; mig egyszer egész örömmel láttam, hogy az elrakott ojtványok mondhatni majdnem teljes számmal elértörtek.

Kétesen néztem a siker elé. Nem mertem hinni azt, hogy az eredmény oly fényes legyen, mint a minő lett.

Julius hó vége felé, midőn már a hajtások jól megerősödtek, hozzáfogattam a gyökerezéshez.

S ime most tárult a rendkívüli siker egész valójában elém.

A gyökerezés alkalmával imitt-amott veszték el ugyan ojtványok, de viszont vannak sorok ahol az elrakott 400 darab ojtványból kihajtott 360 szál, s ezek közül alig esett el 30—40 darab. Így az elért siker hallatlan nagynak nevezhető. Az általánosságban *legkevesebb 70%-tól sikernek mondható.*

Ily sikerem csak az 1890-ik évben volt, azóta soha sem birtam 30—50%-nál nagyobb sikert elérni.

Most jön a dolog meglepő része.

Ugyanekkor ojtottam mintegy 10000 darabot ripária alanyra. Ezeket ugyan ezen eljárásban részesítettem; még is az eredmény egészen más. **Meg sem közelíti a jaqueznál elért sikereket.**

A ripária alanyon eszközölt nemesítéseknel az eredmény, a legjobb számítás szerint sem haladja meg a 30—35% tólit.

Ezeket látva és tapasztalva, meg kell állani a gondolkozó észnek; s joggal lehet kérdeni: mi okozta ezen rendkívüli fényes sikert?

Őszintén szólva habár eddig sokat elmélkedtem felette: *egészen határozott korrekt választ nem tudok adni.*

Hogy azonban mégis némi tájékozást szerezhessenek és nyujthassak az olvasónak, helyesnek találom, ha a követett eljárást egész precizitással leirom.

Leirom azért, hogy utat mutassak, miként lehet másoknak is hasonló eredményt elérni.

Először is szóljunk a nemes ojtógallyról.

A nemes vesszőt megszedettem ősszel, s azokat ötven szálanként csomókba kötöttem, s a pincze fenekére 20—25 cméter magasan terített homokba alsó végével felállítva rakattam el, s minden csomagot kissé körülhányattam homokkal.

A bár hosszú vesszők, mivel egymás mellé állítottak: állva maradtak.

Az így elhelyezett vesszőket minden két hétben megöntöztettem.

A vesszők minden szenytől homoktól menten kerültek ojtás alá; s azt hiszem: *ez is egyik oka a jó forrás sikerének.*

Tavaszzal az ojtás alkalmával a vesszők teljesen épek üdék és egészségesek voltak. Mindamellett az ojtás készítésekor előbb a csapokat összevágattam, egy tiszta vízzel telített edénybe helyeztem el azért, hogyha talán a télen át megszomjaztak volna: *tele igyák magukat.*

Ez a körülmény azt hiszem befolyással volt arra, hogy a kiültetés után beállott nagy szárazságban: *ki nem szikkadtak, el nem száradtak.*

A nemesítés angolnyelves-párosítással eszközöltetett; tiszta raffiával kötöttem. Azonban a raffia nem simán alkalmaztatott, de kevésbé megsodortatott, mely a kötés alkalmával a csavarás által még inkább megtört sodorva. Ezen megsodrás hozzájárult ahhoz, hogy a raffia, daczára, miszerint az ojtvány a pinczébe homokba lett elrakva: *fel nem oszlott, elnem rohad.*

A nemesítés után a kötés helye homokmentes agyaggal vastagon bevonatott, s körülbelül 6—10 óráig a szabadban állott, ahol is az agyag némileg megkeményedett.

Ezen megkeményedett agyag, mint paizs védte az ojtás helyét, s az ojtás által eszközölt metszlapoktól, minden idegen részt távol tartott.

A kész ojtványok homokba lettek fektetve és a pincze torokban eltakarva úgy, hogy az alany végei nem értek a falhoz, s az ott maradt üres rész nedves homokkal töltetett meg. Valamint a fektetve rakott vessző az elrakás alkalmával jól megöntöztetett. S midőn az elrakás készen volt, az ojtványok nemes kifelé álló részei, nedves homokkal becsapattak, úgy mint a *körmives szokta a malterrel a falazatot becsapkodni.*

Ezen eljárással az ojtvány nemes részei a kiszikkadástól megóvattak.

A pincze ajtaja délnek fekszik. Midőn a nap melegen sütött; a pincze ajtó kinyitott, s a nap a vesszőket is érte. Szóval a levegőt felmelegítette, úgy hogy az ojtványok már a pinczében *kezdetek életre kelni.*

Midőn az elrakás következett, az ojtványok ládába nedves mohák közé rakatva vitettek a szőlőkbe.

Ezen eljárás megakadályozta az ojtványok kiszáradását.

Az eloskolázás a következőképen eszközöltetett.

A föld vörös agyag, mely mintegy 20—25 cm-éter magasan egy közel levő gödörből homokkal meghordatott.

A szét terített homok ezután vastagan érett istálló trágyával borítatott, s ezután kézi kapával erősen alászántatott, 4 heti időközben kétszer úgy, hogy *a trágya a homokkal elvegyült.*

Az ojtvány sora egymástól 120 cm. távolságban lett kirakva. A sorok keletről nyugotra húzódtak, hogy a nap belefeküdjék, s az ojtványokat jobban hevítse.

Most egy sirke rakatott, melynek a dél felén levő oldalába félig harántosan rakatott el az ojtvány. Az elrakás után homokkal takartatott úgy, hogy az ojtás felső vége fölött még legalább 3—4 ujnyi homok volt.

Igy lett az ojtvány elhelyezve. S így értem el azt a rendkívül fényes eredményt, a sima jaquez alanyon eszközölt nemesítéssel.

Most már tisztában vagyunk avval, hogy a meszes és száraz talajban, ott ahol a ripária a legjobb esetben csak megél, a jaquez kitűnően diszlik.

Tehát ezzel megvan mutatva az út, hogy a gazda száraz és meszes talajba ne ripária, de jaquez alanyra nemesített ojtványt helyezzen.

Eddig attól riadtak vissza, hogy a jaquezzal azon okból, mivel rosszul ered, nem lehet telepíteni. Az általam elért rendkívül fényes eredmény azonban azt igazolja, hogy igen is *a jaquezon még nagyobb eredménnyel lehet nemesíteni, mint a ripárián.*

Akik tehát meszes vagy száraz talajon kényszerültek szőlőt telepíteni, egy perczig sem habozzanak. Járjanak el úgy mint leirtam, rendkívül fényes sikert fognak elérni.

Nálam az eredményt a visontai határban levő szőlőmben bárki megtekintheti.

A szőlő fejezetről.

A szőlők ültetésénél elmaradhatlanul előfordul az, hogy az első évben sokszor majdnem hibátlanul beállott szőlő a második harmadik évben *nagy részben visszaesik.*

A homokon ültetett európai szőlőknél ezen visszaezés két okból származik, vagy *a pajod támadja meg a fiatal tőkét, vagy a fiatal töke feje elromlik.*

Ha a pajod rágja el a tőkécskének gyökereit: *megmarad, de gyenge lesz a vegetáció.*

Ha a fejezet romlik el s az alsó rész egészséges: *akkor a tőkéske alsóbb szeméből tör elé a hajtás*, melyet nyak-vesszőnek nevezünk.

A pajor ellen védekezni többféleképen lehet.

Egyik szénkénnel pusztítja, a másik babot krumplit ültet a sorokba, hogy így a pajor kellemesebb táplálékot találván: *a tőke gyökereinek békét hagyjon*

A második baj a tőke fejceskéjének elromlása.

A tőkefő elromlását az idézheti elő, ha télen át a nagy hidegekben a tőke fejezete elfagy.

Ezt kell a gazdának minden áron megakadályozni.

Az ültetés rendszeren későbbben fakad s kell életre, mint a rendszer helyen már évek óta beállott szőlőtő; s ennél fogva az ültetés hajtásának azokon levő rügyeknek, valamint az ültetés fejezetén levő alvó rügyeknek beérésére *sokkal kevesebb idő van*.

De a kis tőkéske esekély gyökérzetével egyébként sem képes oly vegetációt kifejteni, melynek folytán a fejezet az abban levő alsó szemek s a hajtások alsó rügyei úgy beérhetnének, hogy a téli nagy hideggel dacolni képesek legyenek.

Azért tehát nagy gondot kell fordítani a gazdának arra, hogy *a fiatal ültetés fejezete télen át jól fedve legyen*.

Különösen a homoki szőlőknél szokott gyakran bekövetkezni az, hogy száraz télen vagy ősszel a szél a homokot a tőke fejezete körül elhordja, és a téli hideg a védtelen fejezetet megfagyasztja tönkre teszi.

Azért tehát homoki szőlőnél úgy kell különösen az első években takarni, hogy az minden körülmények között védve legyen.

Tekintve a homok vándorló-futó tulajdonságát, ezt csak úgy lehet elérni: *ha fedés előtt a szőlőt, különösen a szél járta helyeken: ritkán rozsbuzával bevetjük*: s a kikelt rozsbuzát táblás darabokban rakjuk a tőkéskéké mellé; ahol azután egész télen át sértetlenül megmarad. Ezen kötöttséggel nem hogy elhordaná a szél a homokot, sőt a szaladó-futóhomokot is fentartja szaporítja.

Ily eljárás mellett a tőke fejezete a fagy ellen óva van; s kevesebbet kell fáradni a foltozás, vagy új fejezet képzésével.

A fiatal ültetésekben az ojtványoknál is előfordul az, hogy a fejezet elromlik. Itt a legtöbb esetben az elromlást a téli fagy okozza.

Azért tehát nagyon tanácsos az ojtvány szőlők fedésére nagy gondot fordítani, különösen az emelkedett helyen kell jó magasan takarni, ahol az esős őszez tehet kárt azzal, hogy a földet lehordja.

Ellenben a laposon, vizállásos helyen, nem szabad túl magasan takarni; mert egy bekövetkező nedves tél: a fiatal tőkék rügyeit rontja meg, amennyiben azok kipállanak.

Tapasztalatok.

Az év tavaszán, egész május hó végeig nem volt esőnk, csak június hó elején volt némi jelentéktelen harmat.

Eme szárazságban, a helyben eszközlött ékojtásokból alig mozdult meg valami egész június hó elejéig.

Már azt hittük, hogy a helyben eszközlött ékojtásokból épen semmi sem lesz; s ime most midőn azokat meggyökereztettük: *elkell bámulnunk az eredmény fölött.*

El kell bámulnunk, a siker fölött, mely bátran tehető 70%-tólira.

Másik sikernek pedig az mondható, hogy amely ojtás megeredt: *az nem csak megeredt, de felette szépen összeforrott*; ami leginkább annak tulajdonítható, hogy a nemes felette esekély vagy éppen semmi gyökeret sem hajtott.

A nemes azért nem vert gyökereket, mivel a nagy szárazságban a felső talaj, *a sző-szoros értelmében szuraz volt.*

Tehát a száraz tavasz az ékojtásra nem hátrányos, *ha a nemes két szemes és elég magasan van takarva.*

Mintán pedig az ojtvány nemes gallyai egész május végéig nem hajtottak ki, arra tanít meg bennünket, hogy ha az *ékojtások ki nem hajtának is a szokott időre, arra kell ügyelnünk, hogy a nemes állandóan takarva s így a kiszáradástól megmentve legyen.*

Az a körülmény pedig, hogy a nemes gally május végéig tétlenül vesztegett a földben, arra tanít meg, hogy *az ékojtást egész későn, például május hóban* elég sikerrel lehet eszközlöni. A fődolog az, hogy a nemes gally rügye addig ki ne hajtson. Azért kell a nemes gallyat hideg pinczében vagy jégveremben, vagy mélyen a föld alatt elhelyezni.

* * *

A zöldojtások elrakását évek óta különbözőképen eszközltem, s azt tapasztaltam, hogy azokból melyek ősszel rakatnak el: *télen át sok elvesz.* Különösen ha egy kissé gyengék.

Ellenben a tavasszal kirakott zöldojtványokból, pláne ha jól kezeltetik: mi sem marad el.

Azon zöldojtványok, melyek felette dus forradásuak, s teljesen beérették: azok kevesebb aggodalommal dönthetők el ősszel; csak hogy a döntésnél a fejezetre vigyázni kell.

Az ősszel eldöntött vesszők fejezetei tavasszal jóval magasabban állanak mint ahogy ősszel elrakattak; s ezt a vessző rugékonysága s a téli fagyok a kiengedés alkalmával idézik elő.

Azért tehát az ősszel eszközlött döntésnél a fejezetek, a szokottnál valamivel mélyebben rakandók.

* * *

Az idei jégesés s a peronoszpóra erős föllépése, amely ellen sok helyütt még a védekezés sem használt, arra tanít meg, hogy a szőlő-

kötözés alkalmával a szőlő vessző hajtását jó magasán kell tördelni, s az utolsó kötözésnél a hónaljakat nem kell kitérni úgy hogy a hajtáson csak az anya-levelek maradjanak a magasra tört és dusabb lombozatu hajtások jobban ellen állanak a jégkárnak. De azért is jobb ha nagyobb a lombozat és a hónaljajtások nincsennek mind kitérve, hogy a peronoszpóra föllépése esetén a sok levézet közül kellő védekezés mellett marad annyi, hogy a szőlüfűrt érlelését némileg elősegíti.

* * *

Különösen az első időben megtörtént az, hogy a helyben eszközlött ékojtásokat a földszinén eszközltek; s a nemes gally két szemes lévén: az alsó szemet nem serkentették az életre kelésre. Így bekövetkezett a rendkívül magas fejezet, szóval hosszú nyakú lett a tőke.

Az ilyen hosszú nyakú tőke lassan-lassan visszaesik, s elvesz. Származik pedig ez onnét, mivel a szőlőtő nem tűri azt, hogy a hosszú nyakú legyen. Az ilyen hosszú nyakú tőke nem ritkán a nap égetése folytán megreped, s ezen repedés kétszeresen sietteti a halálát.

Ha a magas nyakú tőke két esetleg három éves úgy lehet javítani, hogy ősszel a fejezetet az alsó rügy fölött levágjuk, s a sebhelyet agyaggal bekenjük s jól befedjük.

Az így lenyakazott 100 tőke közül 60—70 rendesen kihajt az alvó szemről; s így rendes tőkét nyerünk. A többi pedig az alanyból hajt ki, melyet a reá következő évben akar ékre akár zölden beoajthatunk.

Ha a tőkék általában magas fejezetűek és hosszú nyakúak, akkor jó magas fedés után a tavasszal mélyen kikell nyitni. Az esetleg eltörött nemes gyökereket el kell távolítani, s azután a szőlőt laposan és nem bakhátra kell művelni. Ezen művelettel a tőke nyaka némileg megrövidül, amennyiben az orom művelés elhagyásával nem lesz úgy kimélyítve.

Van még egy másik gyógy mód is, melyet egy pár évig lehet sikeresen alkalmazni. Az a következőből áll:

Tavasszal nyitás után az első kapalásnál a magas nyaku tőkét földdel jól körül kell hányni, mint a kukoriczát szokták; s egész éven át így kell művelni. Ezzel is lehet a tőkét ideig-óráig jobb erőben tartani.

Legjobban azonban úgy lehet eljárni, hogy magas fejezetet és hosszú tőke nyakat nem alkalmazunk. S erre az ojtáskor figyelmet fordítunk.

Hogy lehet a rövid tőkét kitoldani.

Sokszor megtörténik, hogy az ültetésnél rövid vessző használtatik, mely azután későbbben a nyári nagy szárazságok után visszaesik.

Ennek oka egyszerű. A vesszőből kevés jut a földbe, s így a gyökerek a felszínhez közel vannak.

Az ilyen rövid vesszőből képzett tőkék azért lesznek satnya fejlődésűek, mert gyökérzetük nem hatol mélyen a földbe, s amilyen satnya a fejlődésük, aránylag oly rövid életűek.

Most már az a kérdés: mit tegyen a gazda az ilyen rövid tőkékkel?

Némelyek egészen radikális kúrát alkalmaznak: az egészet kivágják, s újra hosszabb vesszővel ültetik.

Ez felettő költséges és fáradságos; de meg sok esetben az újabb ültetésű hosszabb vesszőből is rövid tövű tőke lesz; mert némely vessző bár elég hosszú ugyan, de hibás; s ha a földbe jut: elkorhad. Ebből ezután rövid tövű tőke lesz.

A homoki, sőt némely helyen a kötött talajban is oly számmal fordul elő a cserebogár pajorja, hogy a vesszőt sőt sok esetben el is rágja. Ez esetben is rövid tövű lesz a tőke.

Kell tehát egy módot, eljárást keresni, melylyel a rövid tövű tőkék kitoldhatók meghosszabbíthatók úgy, hogy rendeltetésüknek megfeleljenek.

Az európai ültetésű és direktermő szőlőket úgy lehet felülről kitoldani: ha egy erős szál vesszőt a tőn meghagyunk; azt karóhoz kötve, egy meghatározott rügýig földdel vagy homokkal feltöltjük.

Ezen eljárást azonban az ojtványoknál nem lehet követni. mivel a feltöltés ott a nemes részt érintené, abban gyökereket verne és az alany még inkább elhanyagolódnék. S így az egyik hibából a másikba esnénk.

A tőkét tehát, melyeket felülről mondott módon toldani nem lehet, vagy a feltöltés nagyon költséges lenne: alulról kell kitoldani, az alulról való kitoldás a következőképen eszközözendő.

A tőke nyakát a felső, sőt több esetben a második rügýből eredett gyökérzetig kiássuk, és az ott levő gyökérzetet jó éles késsel eltávolítjuk; ezután a tőke csak az alsó gyökérzetén veendi a szükséges tápnedvet.

Mivelpedig az eddig elhanyagolt és vékonyan maradt alsó gyökér fogja egyedül éltetni a tőkét, működése szerfelett meg lesz hatványozva, s mihamarább erőssé lesz. És így az alsó gyökér mélyen fog a földbe hatolni: s megvastagszik annyira, mint a szőlővesszőből alakult gyökérzet.

A földbe melyen behatolt s megerősödött gyökér később oldal gyökereket hajt; különösen ha a gyökerezés a reá következő esztendőben is eszközöltetik.

Igy a tőke rövid gyökere, a mi hozzá járulásunkkal és az ő működése által kilesz toldva.

A felső oldal gyökerek eltávolítása, még a rendes állapotban levő tőkéknel sem hátrányos, sőt mondhatni határozottan előnyös.

Tudva levő dolog az, hogy minél közelebb vannak a gyökerek a felszínhez: annál inkább elágazottabbak. Mivel pedig a legelágazottabb rész legtöbb éltető nedvet nyújt a tőkének, a tőke a földszínehez közlelről él.

Most ha egy nagyobb szárazság következik, a szőlőtő megérzi azt.

Igaz hogy a lombozat azért zöld marad, s visszaesése kevésbé észre vehető; de észreveszi a szőlőfürt.

Ime példa reá a jelen év. Az utóbbi időben az esőzések annyira megduzzasztották a szőlőfürtöket, minő régen volt. S tartani lehet attól hogy kireped.

A száraz nyár apróbb szemű szőlőfürtöket terem.

Most már ha a tőke alsó gyökerei mélyen hatolnak a földbe, ahol, a szárazság kevésbé van feltűnő befolyással: a szőlőfürtök rendesen csak tömöttek nagyok lesznek.

Innen magyarázható meg az, hogy némelyek szőlőtőjei apró boggyójú fürtöket, mások ellenben és pedig ugyanolyan területen és viszonyok között dus kövér terméseket adnak.

Tehát nemesak a rövid tövű szőlőket érdemes alulról kitoldani; de még a rendes szőlőnél is előnyösen alkalmazható: a földszinhez közel levő gyökerek eltávolítása.

Kérdések és feleletek.

202. **Kérdés.** Három évvel ezelőtt ültettem 2000 drb. sima othellot dus televényes talajba. Az ültetés rendkívül sikerült, alig maradt el az egészből 100 szál, melyet azután a második évben gyökeres vesszővel pótoltam.

A múlt évben bámulatos lombozatot hozott, sőt egy kevés termést is adott.

Ez év tavaszán a lombozat a szárazságban nemileg gyengébb volt ugyan, de a gyümölcs oly sok volt, a fürtök oly nagy mennyiségben voltak, hogy bámolni jártak szőlőtelepemet.

En magam egész lelkiismeretesen egy-egy tőkén 2—3 kg. szőlőt vártam.

Most azonban elszomorodva állok meg előtte, s ide mellékelve küldök két fürt szőlőt, mely mint látható teljesen el van száradva.

Megjegyzem, hogy kevés tőkém van, amelyiken ily száraz fürt nincsen. Sőt van olyan tőkém, amelynek egyik oldalán minden fürt így össze van száradva.

Egyik azt állítja, hogy ez a *blak-rot* betegség volna. Már a gondolat is kétségbe ejt, hogy szőlőmben *blak-rot* betegség lépne fel! . . .

Kérem t. szerkesztő urat, sziveskedjék a valót megmondani.

Cz. S.

Felelet. Először is a betegség nem *blak-rot*. A *blak-rot* betegségnek egészen más jelenségei vannak.

A hol a *blak-rot* pusztít, ott a leveleken is látható annak jelensége. A leveleken apró száraz foltocskák jelentkeznek, és ezek középein sajátos apró bibiresek vannak.

Az ön által beküldött szőlő levelek nyelei szintén össze vannak száradva, már pedig a *blak-rot*-nál ez alig fordul elő.

A *black-rot*-nál az elszáradott boggyókon szintén oly apró fekete pontocskák lépnek fel; mint a leveleken, s ettől a szőlő szeme egész érdes lesz.

Szóval a betegség nem *black-rot*, nem is *witheroth* de nem is szőlőmoly; hanem maga a tisztelt kérdésttevő uram okozta a bajt, a betegséget.

Verje meg a mellét, máskor ne elégedjék meg azzal, hogy lapunkra előfizet és elolvassa, de fogadja is meg a tanácsot, mely igaz hogy nem áll a magas tudomány színvonalán, de gyakorlaton alapul.

Méltóztatik vissza emlékezni arra, hogy az évi egyik számban azt írtuk, hogy az othelló szőlőt nem szabad azon helyen, ahol a

fürtök vannak, a lombozattól megfosztani; mert ha a kanikulai forró nap egyenesen a fürtöt és pedig állandóan süti, s legalább időközött a nap haladtával levél nem takarja: kisüti.

Őn az othelló szőlőjét kötéskor mint a többi szőlőt szokás meggyomláltatta megtisztogattatta. Így a fürtök szabaddá lettek, amelyek azután napszurást kaptak.

Allításom igazságáról meglesz győződve, ha a tőkétet vizsgálat alá veszi; s látni fogja, hogy a fürtök csak a napsütötte helyeken vannak összeszáradva, míg a nyugati és északi oldalon levők: *teljesen épek.*

203. **Kérdés.** Ripária-portális vesszőre tettem szert, azt a múlt évben elültettem, s ez évben már oly óriási fejlődést hozott, melyből tetemes károm lett.

Nem számolván ezen felette dus fejlődésre, a tőkék mellé 5 láb hosszú karókat verettem; s a gyorsan növekedő portális hajtások a karó felett eltörtek és elszáradtak. Kérdem: esztendőre miként járjak el?

Felelet. A ripária-portális alkalmas talajban már a második évben roppant dus fejlődést mutat. Ugyannyira, hogy a hajtások vesszőjei erősebbek, mint a legjobb talajban levő 8—10 éves ripáriák.

Erre önnek számolni kellett volna. De nem a karó beszerzésénél, mert hát végtére egy 5 láb hosszú karó is használható.

Hanem a karókon felül egy vastag zsineget kellett volna végig huzni, s amint a ripária-portális első hajtása a karóig ért: azonnal a spárgához kellett volna kötni.

Néhány nap múlva megnől a hajtás annyira, hogy a másik karóig ellehet a spárgán vezetni a később fejlődő hajtásokat. Míg végre azután hasonló vezetéssel az 5—8-ig karóig is ellehet vezetni. Ekkor azután egész csomó hajtás van egymáson, mely azután egymást tartja.

Csak arra kell ügyelni, hogy az első hajtásokat lehessen mihez kötni, vezetni. Arra pedig egy vastag spárga elégséges.

Különb. sátoralaku lugosra is szokták felfolyatni. De ez a tisztogatás végett nem alkalmas.

Különfélék.

E lapok szerkesztője Csomor Kálmán 400 m.mázsa részben bor-részben csemege szőlőt elad.

Előjegyztetni lehet, még eddig jégmentes peronoszpórától védett különböző európai sima és gyökeres szőlővesszőkre; nevezetesen kardarka, mézes fehér, rozsdás-muskolat és mintegy 80 válogatott csemegefajra.

Ezen kívül:

Ojtványokra; tiszta ripária-portális, vegyes ripária, szoloniš alany vesszőkre, valamint othelló, jaquez és herbemont direkttermő sima és gyökeres vesszőkre.

Nagyobb megrendeléseknél árkedvezményben részesülnek

Nyomatott Kohn L. könyvnyomdájában Gyöngyösön.